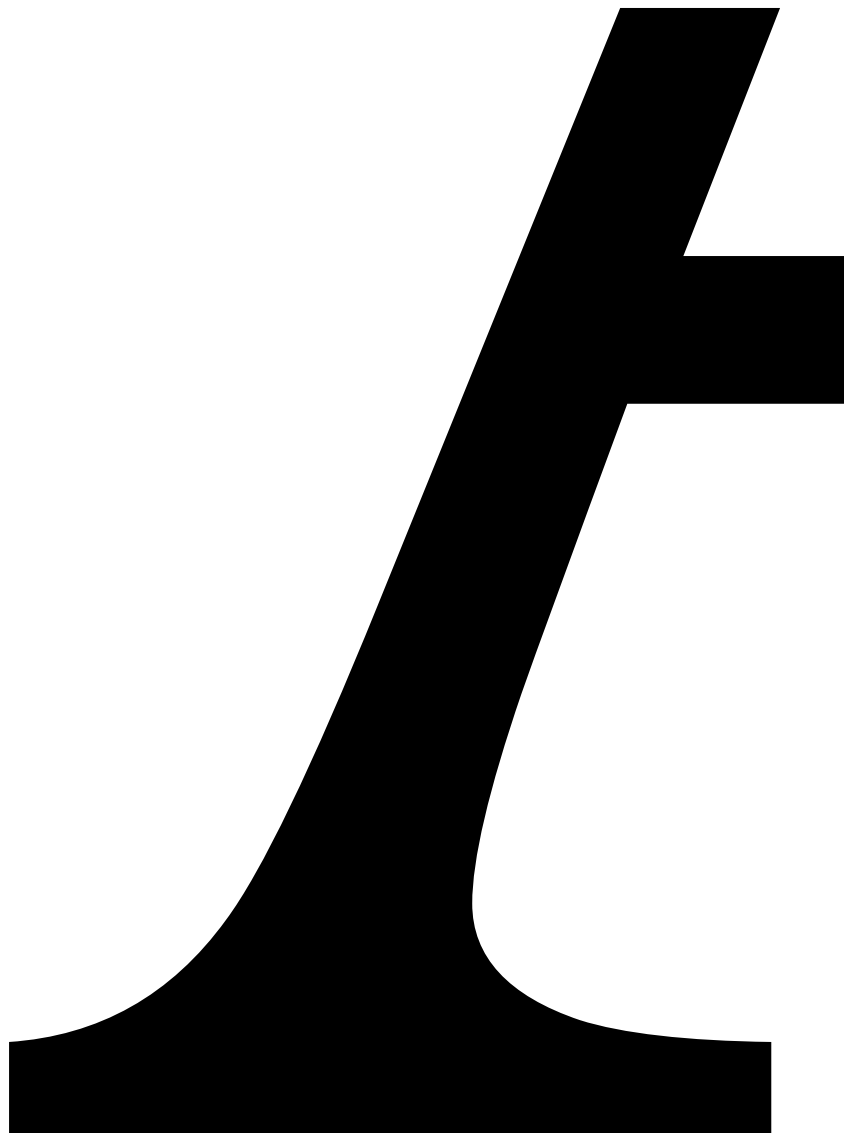

Laröd 2:124

Rapport 2018:79
Avgränsande arkeologisk förundersökning 2018

Skåne, Helsingborgs kommun,
Allerum socken, fastighet Laröd 2:124,
fornlämning Allerum 94:1

Katalin Schmidt Sabo

Laröd 2:124

Rapport 2018:79

Avgränsande arkeologisk förundersökning 2018

Skåne, Helsingborgs kommun,
Allerum socken, fastighet Laröd 2:124,
fornlämning Allerum 94:1

Dnr 5.1.2-00387-2018

Katalin Schmidt Sabo

Arkeologerna

Statens historiska museer

Våra kontor

Linköping

Lund

Mölnadal

Stockholm

Uppsala

Kontakt

010-480 80 00

info@arkeologerna.com

fornamn.efternamn@arkeologerna.com

www.arkeologerna.com

Arkeologerna

Statens historiska museer

Rapport 2018:79

Upphovsrätt, där inget annat anges, enligt Creative Commons licens CC BY.

Villkor på <http://creativecommons.org/licenses/by/2.5/se>

Bildredigering: Henrik Pihl

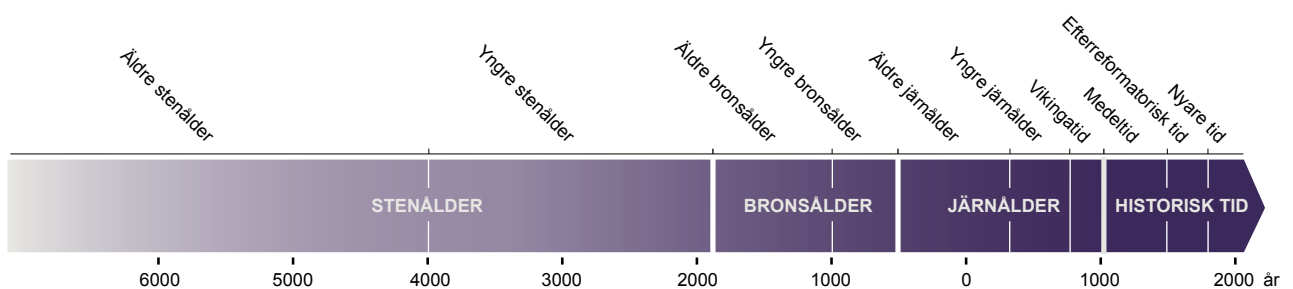
Layout: Henrik Pihl

Tryck/utskrift: Åtta.45 Tryckeri AB, 2018

Innehåll

Sammanfattning	6
Inledning	6
Fornlämningssituation	6
Metod och genomförande	8
Resultat	8
Referenser	8
Administrativa uppgifter	9

Sammanfattning

- Stina Nilsson planerade att bebygga tomt inom fastigheten Laröd 2:124 i Helsingborgs kommun, Skåne. Området ligger strax söder om befintlig villabebyggelse i Laröds östra utkant norr om Helsingborg.
- Byggnationen skulle beröra fornlämning Allerum 94:1 som är en stor registrerad boplat. Därför beslutade Länsstyrelsen om en avgränsande förundersökning på den aktuella tomten.
- Förundersökningen hanterades genom ett förenklat förfarande (Generellt förfrågningsunderlag).
- Förundersökningsområdet var cirka 800 kvadratmeter stort medan nybyggnationen beräknades bli 180 kvadratmeter.
- Vid förundersökningen den 5 juli 2018 upptogs sammanlagt tre sökschakt på totalt 74 kvadratmeter. Inga arkeologiska lämningar påträffades.

Inledning

Stina Nilsson planerade att bebygga tomt inom fastigheten Laröd 2:124 med ett hus på 180 kvadratmeter, vilken ligger inom fornlämning Allerum 94:1 i Helsingborgs kommun, Skåne. Området ligger strax söder om befintlig villabebyggelse i Laröds östra utkant norr om Helsingborg (figur 1). Undersökningsområdet var cirka 800 kvadratmeter stort. Byggnationen skulle beröra fornlämning Allerum 94:1 som är en stor registrerad boplat.

Länsstyrelsen i Skåne län erbjöd Arkeologerna på Statens historiska museer att utföra en avgränsande arkeologisk förundersökning enligt 13 § kulturmiljölagen (KML) inom den aktuella fastigheten. Förundersökningen hanterades genom ett förenklat förfarande (Generellt förfrågningsunderlag).

Syftet med undersökningen var att konstatera om några äldre lämningar skulle beröras av byggnationen, samt att avgränsa eventuella fornlämningar. Den avgränsande förundersökningen skulle svara på om ytterligare arkeologiska åtgärder krävdes före byggnation, i första hand i form av en fördjupad förundersökning, alternativt en arkeologisk undersökning i form av en schaktövervakning.

Förundersökningen genomfördes den 5 juli 2018. Projektledare från Arkeologerna var Katalin Schmidt Sabo som också skrivit rapporten.

Fornlämningssituation

Trakten är rik på fornlämningar, bland annat i form av ett stråk med gravhögar utmed kusten och ett stort antal registrerade stenåldersboplatser (figur 2). Norr om aktuellt område finns fornlämning Allerum 2:1 som är en delvis undersökt stenåldersboplat på krönet av en långsträckt markerad förhöjning. I området har bland annat iakttagits neolitiska flintartefakter, skörbrända stenar och träkol i hårdar.

Fornlämning Allerum 181:1 åt väster är en registrerad stenåldersboplat. Allerum 172:1–4 åt sydväst är delar av Laröds äldre bytomt som är uppdelad på fyra områden. I denna trakt kring Helsingborg

kunde byar vara samlade i en tät bebyggelse som exempelvis Filborna by, men det fanns också många småbyar, antingen med sina gårdar samlade i en klunga eller utspridda över stora ytor som i Laröd (Schmidt Sabo 2005:34f). Laröd ingick i Allerum socken vars kyrka uppfördes under 1100-talets början (Anshelm 1947:528). Socknen utgjordes av ett tiotal ensamgårdar samt av ett tiotal byar, varav de flesta hade sina bytomter uppdelade på flera skilda gårdslägen som låg på relativt stora avstånd från varandra.

Inom Laröds by har flera utredningar och förundersökningar företagits. År 1988 undersöktes den östra delen av gård nr 2 varvid lämningar efter ett hus från 1600- eller tidigt 1700-tal påträffades (Löfgren 1989). Några år senare förundersöktes västra delen av gård nr 2 och här framkom husgrunder, en stensatt brunn, stolphål och gropar från 1700-talet (Söderberg 1993). Gård nr 1 berördes år 1995 av en utredning som uppdagade lerlager, kullerstensbelagda ytor och en husgrund från 1700–1800-tal på gårdstomten (Jacobsson 1995). Vid en utredning i Laröd år 2008 inom gård nr 4 och 5 påträffades gårdslämningar från 1500–1900-tal. Under dessa framkom även äldre lämningar (Schmidt Sabo 2009).

Sydväst om aktuellt område ligger Allerum 157:1 där det påträffats fynd från senneolitikum/bronsålder (Löfgren 1989). Åt söder finns Allerum 178:1 som är platsen för en borttagen hög som enligt uppgift från Fornminnesregistreringen är benämnd ”Tittehögen” på en karta från år 1829. Vid en utredning här framkom endast tre härdar som var hårt nedplöjda och skadade av modern jordbruksverksamhet (Andersson 2006).

I samband med schaktningsarbeten inför vatten- och fjärrvärmeledningar mellan Laröd och Helsingborg genomfördes 1990 en arkeologisk förundersökning i anslutning till fornlämningarna Allerum 92:1 och 158:1, båda söder om aktuellt område (Löfgren 1990a, 1990b). Inga anläggningar påträffades i schakten, men vid ytinventering av östra delarna av Allerum 92:1 påträffades flera flintartefakter. De båda fornlämningarna tolkades som delar av samma boplatsområde. År 1990 genomfördes inför planerad villabebyggelse en undersökning inom fornlämning Allerum 92:1 och då påvisades en förhistorisk järnframställningsplats och boplatslämningar från yngre bronsålder (Nagmér 1993, 1994).

Byggnationen inom aktuell fastighet Laröd 2:124 skulle beröra fornlämning Allerum 94:1 som är en stor stenåldersboplatz (märkt med ?) med en ungefärlig utsträckning av 270×380 meter på en flack förhöjning. Inom fornlämningsområdet har det vid inventering påträffats ett avslag med retusch, ett spån med retusch, en enkel avslagsskrapa samt två flintstycken med retusch. Vidare iakttogs enstaka spridda flintavslag och övrig slagen flinta. Delar av denna boplatz var aktuell för en utredning 2006, nordväst om aktuellt område. Inom en yta på 65×115 meter framkom då 16 härdar, ett stolphål och en mindre grop. Boplatzen registrerades som Allerum 183 (Andersson 2006).

Fornlämningsbilden i trakten, sammantaget med resultaten av närliggande arkeologiska undersökningar, antydde att det fanns förutsättningar att påträffa bebyggelsespår från äldre perioder inom den aktuella förundersökningsytan. Vid förundersökningen var marken besädd med gräs. Tidigare hade ytan använts för grönsaksodling och granplantering.

Metod och genomförande

Inom aktuellt område upptogs tre sökschakt i östvästlig riktning på sammanlagt 61,5 löpmeter (figur 3). Skopbredden på grävmaskinen var 1,20 meter så total upptogs en yta på cirka 74 kvadratmeter. Vid matjordsavbaningen schaktades jorden skiktvis ner till steril undergrund. Metalldetektering genomfördes vid schaktningen, men resulterade endast i recenta metallfynd som inte tillvaratogs.

Resultat

- Schakt 1 var 33 meter långt och upptogs mitt i det aktuella området, inom ytan där byggnad skulle uppföras. Under grässvålen var matjorden mycket hård, torr och svårschaktad. Enstaka större stenar framkom, annars innehöll matjorden endast småstenar här och var. Under matjordstäckets som var 0,40 meter tjockt vidtog brun morän med mycket järnutfällningar. Detta var särskilt tydligt i schaktets östra del. Strax innan steril undergrund syntes ett tunt lager med grå, lerig silt. Steril nivå nåddes 0,50-0,80 meter ner. Djupast var schaktet i östra delen (figur 4 och 5). Inga lämningar framkom.
- Schakt 2 var 14 meter långt och upptogs söder om schakt 1. Det påminde till sitt innehåll om östra delen av schakt 1. Även här fanns ett tydligt lager med brun lerig morän och järnutfällningar under den 0,40 meter tjocka matjorden. Ställvis förekom järnutfällningarna i stora klumpar (figur 6). Steril nivå nåddes 0,50-0,60 meter ner. Inga lämningar framkom.
- Schakt 3 var 14,50 meter långt och förlades söder om schakt 1. I detta schakt iaktogs inga järnutfällningar. Under matjorden framkom här istället grå lera som var blandad med brun silt. Steril nivå nåddes cirka 0,50-0,60 meter ner (figur 7). Inga lämningar framkom.

Lösfynd i matjorden utgjordes av blomkrukskärvor från 1950- och 60-talen, lite taktegel, glasbitar från växthus som stått på området, en järnxyxa och en hank till en spann. Fynden bedömdes vara recenta och tillvaratogs ej. Järnutfällningarna tros ha bildats på naturlig väg. Stina Nilsson som vuxit upp på närliggande tomt berättade att man förr alltid hade problem med mycket järnhaltigt vatten i brunnarna.

Referenser

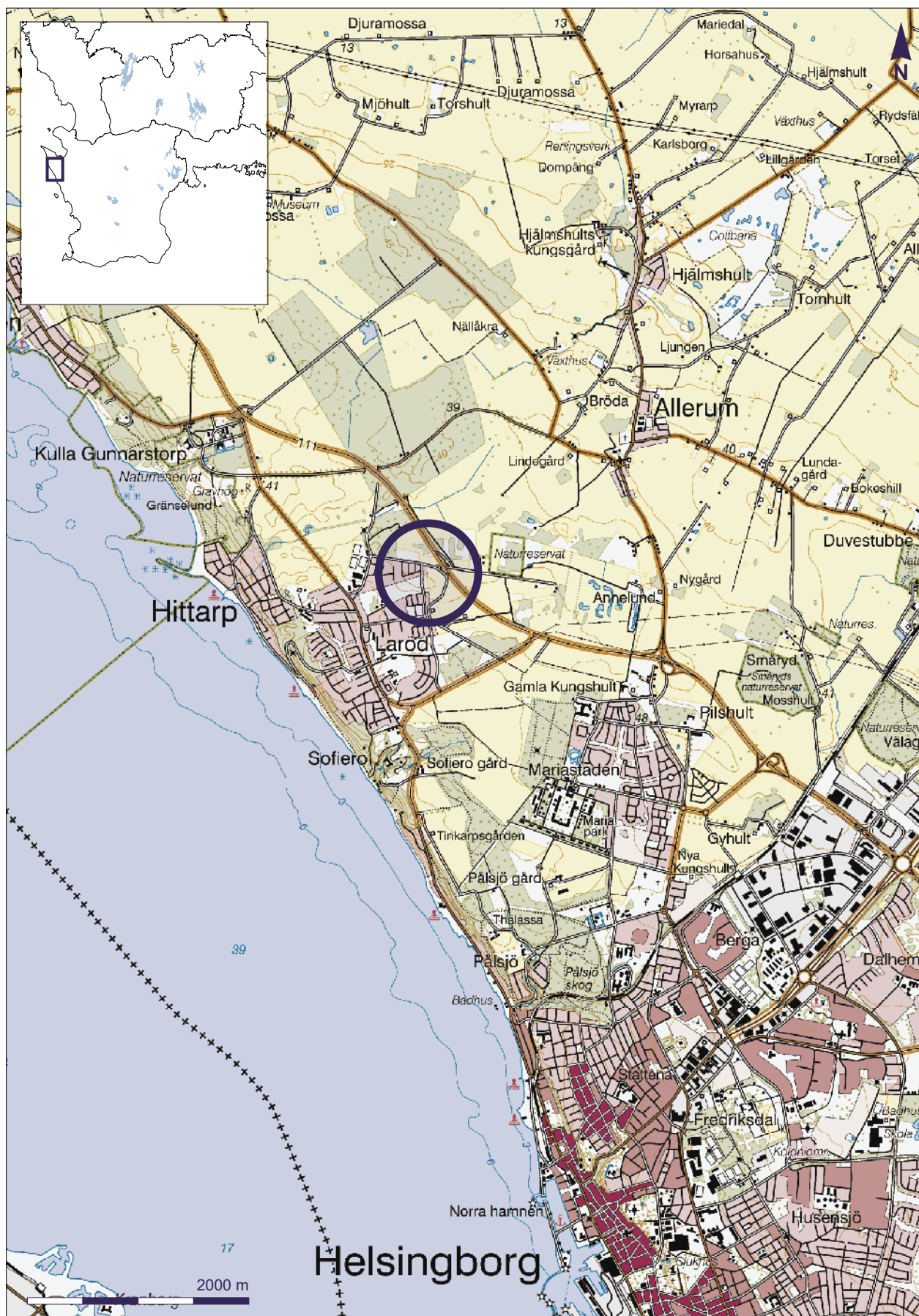
- Andersson, T. 2006. Del av Laröd 55:1. Skåne, Allerum socken, del av Laröd 55:1, RAÄ 94 och 178, Helsingborgs kommun. Arkeologisk utredning 2006. Riksantikvarieämbetet UV Syd, Rapport 2006:33. (RAÄ dnr 321-255-2007)
- Anshelm, G. 1947. Stiftets kyrkor. Lunds stift i ord och bild. Red. Herrlin, G. Stockholm.
- Jacobsson, B. 1995. Skåne, Allerum sn, Laröd, kv. Nosgrimman 4, RAÄ 172a och 180. Arkeologisk utredning 1995. Riksantikvarieämbetet UV Syd Rapport 1995:24.

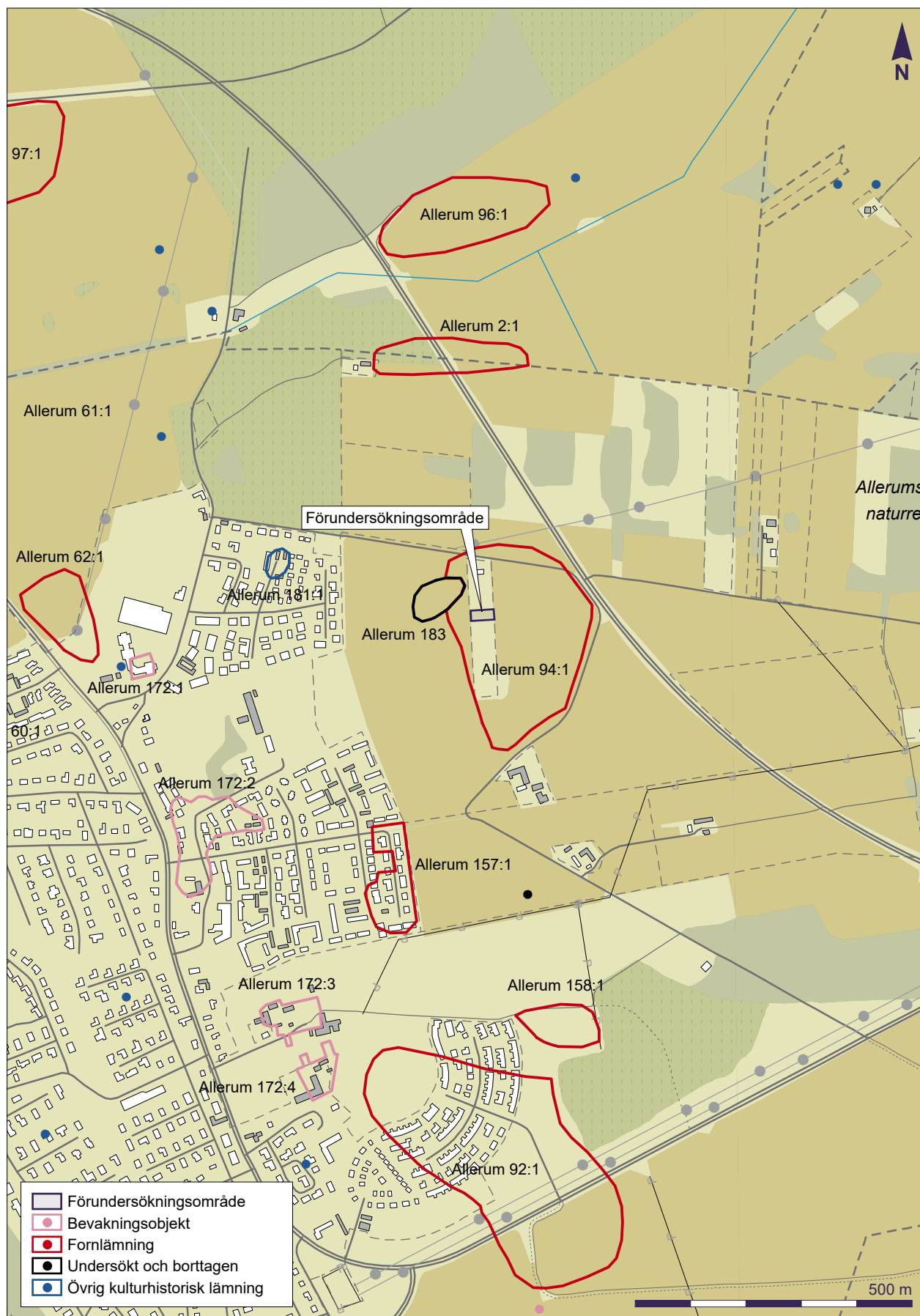
- Löfgren, A. 1989. Laröd 4:44, 4:88, 4:62 och 55:1, Allerum sn, Skåne. Förundersökning 1988 – stenålder och nyare tid. RAÄ 157 och 172b.
- Löfgren, A. 1990a. Laröd 1:14, Allerum sn, Skåne. Arkeologisk utredning – stenålder och nyare tid. Riksantikvarieämbetet Rapport i ATA.
- Löfgren, A. 1990b. Laröd 55:1 mfl, Allerum sn, Skåne. Fornlämningarna 92 och 158. Arkeologisk förundersökning – stenålder. Riksantikvarieämbetet Rapport i ATA.
- Nagmér, B. 1993. Skåne, Allerum sn, Laröd 55:1 mfl., RAÄ 92. Arkeologisk utredning. Riksantikvarieämbetet UV Syd Rapport dnr 6065/90.
- Nagmér, B. 1994. Skåne, Allerum socken, Laröd 55:1 mfl, RAÄ 92. Arkeologisk slutundersökning 1991. Riksantikvarieämbetet UV Syd Rapport 1994:22.
- Schmidt Sabo, K. 2005. Den medeltida byns sociala dimensioner. Riksantikvarieämbetet arkeologiska undersökningar Skrifter 67. Lund Studies in Historical Archaeology 1. Stockholm.
- Schmidt Sabo, K. 2009. Gård nr 4 och 5 i gamla Laröd. Arkeologisk utredning 2008. Skåne, Allerum socken, Laröd 55:1 och Trillan 1, RAÄ 172:3 och 172:4, Helsingborgs kommun. Riksantikvarieämbetet, UV Syd Rapport 2009:1.
- Söderberg, B. 1993. Kv. Nosremmen, Laröd, Allerum sn, Skåne, RAÄ 172b. Arkeologisk förundersökning 1992. Riksantikvarieämbetet Rapport i ATA.

Administrativa uppgifter

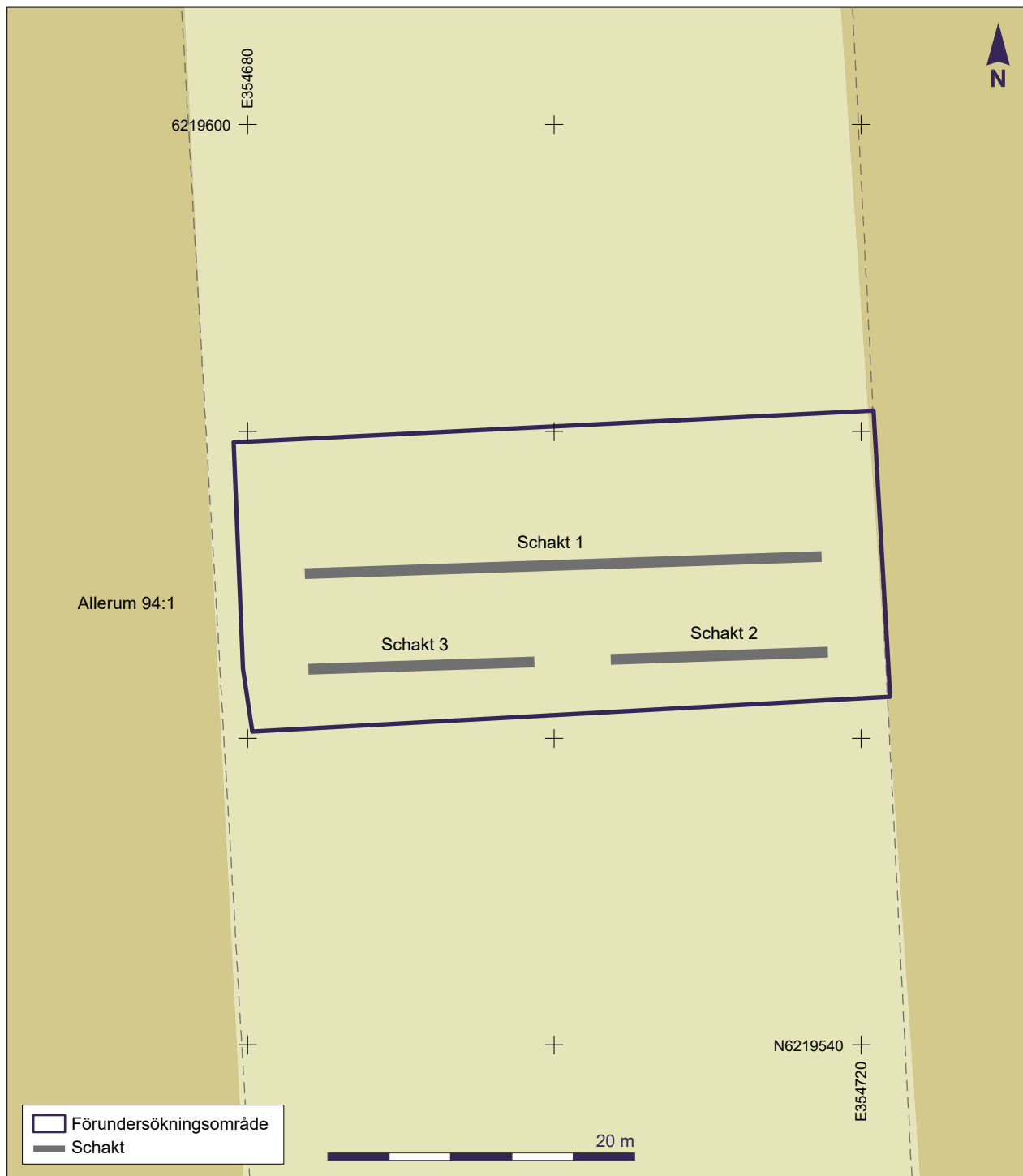
SHMs dnr: 5.1.2-00387-2018.
Länsstyrelsens dnr: 431-7468-2018.
SHMs projektnr: 740613925.
Intrasiprojekt: A2018_067.
Undersökningstid: 5 juli 2018.
Projektgrupp: Katalin Schmidt Sabo.
Underkonsulter: Sydschakt ekonomisk förening.
Exploateringsyta: 800 kvadratmeter.
Undersökt yta: 74 kvadratmeter.
Läge: Fastighetskartan, blad 3C 4a Sofiero.
Koordinatsystem: Sweref 99 TM.
Höjdsystem: Rikets, RH 2000.
Analog dokumentationshandlingar förvaras i Statens historiska museers arkiv (SHM), Stockholm. Digitala dokumentationshandlingar lagras tillsammans med Intrasidatabasen.
Fynd: -

Figur 1. Läget för undersökningen markerat på utsnitt ur GSD-Terrängkartan, skala 1:50 000, och Sverigekartan.

Figur 2. Förundersökningsområdet (lila markering) och närbelägna fornlämnningar (enligt FMIS) på utdrag ur GSD-Fastighetskartan. Skala 1:10 000.

Figur 3. Plan över undersökta schakt markerade på utdrag ur GSD-Fastighetskartan. Skala 1:400.

Figur 4. Schaktning pågår i schakt 1. Foto från öster: Katalin Schmidt Sabo.

Figur 5. Lagerföljden i östra delen av schakt 1. Steril undergrund nåddes här 0,80 meter ner. Foto från norr: Katalin Schmidt Sabo.

Figur 6. Schaktning pågår i schakt 2. Här syns järnutfällningarna som mörkare partier mot den sterila undergrunden. Foto från öster: Katalin Schmidt Sabo.

Figur 7. Schaktning pågår i schakt 3. Foto från öster: Katalin Schmidt Sabo.

